

**แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
PARTICIPATORY MANAGEMENT GUIDELINES BASED ON THE SEVEN SAPPURISA
DHAMMA PRINCIPLES FOR EDUCATIONAL PERSONNEL IN SCHOOLS WITHIN THE
PATHUM BENJA SCHOOL CLUSTER UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE PATHUM THANI**

¹เอกชัย ศรีอุดมศักดิ์ Aekkachai Sriudomsak ²พีรวัฒน์ ชัยสุข Peravat Chaisuk

³มนัสนันท์ บุญปู Manassanan Boonpoo

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Mathematics_45@hotmail.com

Article Received: August 12, 2026. Revised: September 25, 2026. Accepted: September 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 234 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ (1) ด้านการตัดสินใจและการดำเนินงาน โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นและระดมแนวทางแก้ไขปัญา ซึ่งช่วยสร้างความผูกพันและความรู้สึกมีคุณค่าต่อองค์กร 2) ด้านการรับผลประโยชน์ บุคลากรเกิดภาคภูมิใจ มีกำลังใจ และมีแรงจูงใจในการทำงานอย่างชัดเจน (3) ด้านการประเมินผลและการรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา บุคลากรได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางปรับปรุง ทำให้เกิดความเข้าใจและมีความรับผิดชอบร่วมกัน และ 3) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มุ่งเน้นการบูรณาการหลักธรรมเข้าสู่กระบวนการทำงาน ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน เน้นสร้างความโปร่งใสผ่านระบบติดตามผล (อัมมัญญตา) จัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพ (อัทธัญญตา) และมอบหมายบทบาทตามความสามารถ (ปุคคลัญญตา) ด้านการรับผลประโยชน์ เน้นความเสมอภาคและใช้ความภาคภูมิใจเป็นแรงจูงใจเชิงบวก (อัทธัญญตา) ด้านการประเมินผล เน้นระบบที่โปร่งใสอย่างต่อเนื่อง (มัตตัญญตา) เพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ ด้านการรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา เน้นการยอมรับในคุณค่าของบุคคล (ปริสัญญตา) และการบริหารเวลาอย่างสมดุล (กาลัญญตา) เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, หลักสัปปุริสธรรม 7, บุคลากรทางการศึกษา, โรงเรียน

Abstract

This research article aimed to: 1) study the current state of participatory management among educational personnel; 2) study the methods of participatory administration based on the Seven Sappurisadhamma principles (Seven Qualities of a True Person) among educational personnel; and 3) propose guidelines for participatory administration based on the Seven Sappurisadhamma principles for educational personnel in schools within Pathum Benja School Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Pathum Thani. This was a mixed-methods research study. The quantitative research utilized questionnaires to collect data from a sample of 234 administrators and teachers, and the data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation. The qualitative research involved interviews with 7 key informants, and the data were analyzed using content analysis.

The research findings were as follows: 1) Overall, the current state of participatory management among educational personnel was at the highest level. 2) The methods of participatory management based on the Sappurisadhamma 7 principles were: (1) In terms of decision-making and operations, schools provided opportunities for personnel to participate by sharing opinions and brainstorming solutions to problems, which helped build engagement and a sense of value toward the organization. (2) In terms of receiving benefits, personnel clearly experienced pride, encouragement, and motivation in their work. (3) In terms of evaluation and receiving benefits from educational management, personnel were given opportunities to participate in monitoring and suggesting guidelines for improvement, leading to mutual understanding and shared responsibility. 3) The guidelines for participatory management based on the Sappurisadhamma 7 principles focused on integrating Dhamma principles into working processes as follows: In terms of operations, the focus is on creating transparency through a monitoring system (Dhammaññutā), organizing efficient work systems (Atthaññutā), and assigning roles based on individual capabilities (Puggalaññutā). In terms of receiving benefits, the focus is on equality and using pride as positive motivation (Attaññutā). In terms of evaluation, the focus is on a continuously transparent system (Mattaññutā) to utilize the results for developing learners' quality. Finally, in terms of receiving benefits from educational management, the focus is on acknowledging the value of individuals (Parisaññutā) and maintaining balanced time management (Kālaññutā) to foster cooperation for the sustainable development of the educational institutions.

Keywords: Participatory Administration, The Seven Sappurisadhamma Principles, Educational Personnel, Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของการศึกษาแห่งชาติ ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรต่างๆ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ มาตราที่ 8 และมาตราที่ 9 จากหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษานี้ แสดงถึงการให้ความสำคัญแก่ชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้นและหลักการดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นใน มาตรา 40 ที่กำหนดให้มีกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระสงฆ์และหรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ แม้ว่าปัจจุบันพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในด้านต่างๆ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ค่อยมีความชัดเจนในบทบาทและการดำเนินงานมากนัก แต่ก็ส่งผลให้ชุมชนและโรงเรียนจำเป็นต้องหันกลับมาทบทวนบทบาทหน้าที่และความสำคัญซึ่งกันและกันอีกครั้งหนึ่ง (ทัศนาลี ทองจันทร์ และวิชาญ เจริญวิไลรัตน์, 2564)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่ได้เป็นเพียงเทคนิคการบริหารจัดการแต่เป็นกลยุทธ์ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับคนทุกฝ่ายอย่างแท้จริง การเปิดพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมมากเท่าใด ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีมและความเข้มแข็งขององค์กรก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจด้วยความเป็นมิตร หรือด้วยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ ร่วมกันทั้งบุคคล ผู้บริหาร และสมาชิกหรือกลุ่มสมาชิกที่จะปฏิบัติงานร่วมกันคิด ตัดสินใจสร้างสรรค์งาน โดยมีการประสานงานจากบุคคล ผู้บริหารทุกเรื่องไม่ใช่การชี้แนะให้ปฏิบัติตามหรือประสานงานร่วมกันเฉพาะบางงานแต่เป็นการร่วมกันอย่างอิสระในความคิดในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในผลประโยชน์ตามเป้าหมายที่วางไว้และร่วมเผชิญต่อผลการประเมินงานจนเกิดการยอมรับ (จุฑามาศ ผดุงผล, 2565)

ผู้บริหารสถานศึกษาเองจะต้องหาวิธีดำเนินการเพื่อนำแนวร่วมจากสถาบันที่มีอยู่ในชุมชนหรือบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการด้านการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ การบริหารงาน ในสถานศึกษาจะเกิด ประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารและผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันและอนาคต

การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาใช้กับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและสมดุลในการทำงาน ช่วยให้เกิดการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจและแลกเปลี่ยนทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจและมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะเสริมสร้างความเข้มแข็งและสมดุลในการทำงาน โดยหลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย 1) อัมมัญญตา รู้เหตุ 2) อัตถัญญตา รู้ผล 3) อตตัญญตา รู้ตน 4) มัตตัญญตา รู้ประมาณ 5) กาลัญญตา รู้กาล 6) ปริสสัญญตา รู้ชุมชน สังคม 7) ปุคคัลญตา รู้บุคคล

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551) การประยุกต์ใช้หลักธรรมเหล่านี้จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มาปรับใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 561 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie & Mogan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนา ทั้งหมดจำนวน 7 รูป/คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา จากวารสาร ตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 ขึ้นไป 6) ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ทั้ง 5 ด้าน วัดตามมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale)

3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ด้าน	สภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.46	0.51	มาก	5
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.69	0.38	มากที่สุด	1
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.67	0.41	มากที่สุด	2
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.49	0.46	มาก	4
5	ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา	4.65	0.37	มากที่สุด	3
ภาพรวม		4.66	0.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนมีเจตนาที่ดีในการเปิดโอกาสแต่ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ความทั่วถึง ระบบรองรับบรรยากาศและการนำข้อเสนอไปใช้จริง หากมีการพัฒนาช่องทางการรับฟังและสะท้อนผลจะช่วยให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นได้มากขึ้น

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนถือว่า ครูและบุคลากรมีโอกาสเสนอความคิดเห็นและร่วมระดมแนวทาง ทำให้เกิดความรู้สึกรับคุณค่าและความผูกพันกับองค์กร อย่างไรก็ตามการตัดสินใจยังคงขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นหลักและการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเวลาและสถานการณ์ หากมีการจัดระบบแก้ไขปัญหาอย่างเป็นทางการจะช่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมในความสำเร็จของโรงเรียนช่วยสร้างความภาคภูมิใจ กำลังใจและแรงจูงใจให้แก่บุคลากรอย่างชัดเจน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานไม่ได้อยู่ที่สิ่งตอบแทนทางวัตถุแต่คือการได้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง ได้รับคำยอมรับและรู้ตัวตนเองมีส่วนสำคัญในความสำเร็จนั้น ซึ่งกลายเป็นแรงผลักดันให้พร้อมที่จะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนต่อไป

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของบุคลากรในโรงเรียนถือว่าทุกคนได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจในภาพรวม เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาความชัดเจนของการประเมินและการขาดระบบติดตามผล หากได้รับการพัฒนาจะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมให้เกิดผลอย่างยั่งยืนมากขึ้น

2.5 ด้านการมีส่วนรับประโยชน์จากการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของครูและบุคลากรในโรงเรียนอยู่ในระดับที่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ร่วมตรวจสอบและเสนอแนวทางปรับปรุง ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจ ความรับผิดชอบและคุณค่าในงานที่ทำ อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดด้านเวลา ความละเอียดของการประเมินและการขาดระบบติดตามผล หากได้รับการพัฒนาในส่วนนี้จะช่วยให้การประเมินผลมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นต่อบุคลากรมากขึ้น

3. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจตามสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส มีเป้าหมายชัดเจน เปิดโอกาสทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใช้เวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสมและให้ความสำคัญกับบทบาทและศักยภาพของบุคคล ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการตัดสินใจที่มีคุณภาพสำหรับโรงเรียน

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาควรรียดหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเน้นความโปร่งใส เหตุผลที่ชัดเจน การมีเป้าหมายร่วมกัน การจัดระบบแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและการเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายมีบทบาทอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วรอบคอบ

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ตามสัปปุริสธรรม 7 เน้น ความโปร่งใส เหตุผลชัดเจน เป้าหมายร่วมกัน ระบบจัดการมีประสิทธิภาพ และบทบาททุกฝ่ายเหมาะสม ซึ่งช่วยให้โรงเรียนแก้ไขปัญหาได้อย่าง รวดเร็ว รอบคอบ

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส มีเป้าหมายชัดเจน ครูและบุคลากรมีบทบาทอย่างแท้จริง กำหนดกรอบและเวลาอย่างเหมาะสมและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษาของโรงเรียน แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมรับประโยชน์ตามสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส ความเสมอภาค การสร้างแรงจูงใจและการให้คุณค่ากับทุกบุคคล ซึ่งช่วยสร้าง ความภูมิใจ การยอมรับและความผูกพันของบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสุรชัย คำศิริราช (2565) ได้กล่าวว่า คือกระบวนการที่บุคคล กลุ่มคน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทาง หรือร่วมตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่มนั้นๆ โดยตรง เน้นการร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง แต่ในทางปฏิบัติ หากข้อเสนอของครูไม่ถูกนำไปแปรผลเป็นนโยบายหรือโครงการจะส่งผลให้บุคลากรเกิดความรู้สึกหรือการมีส่วนร่วมแบบหลอกๆ ซึ่งจะลดทอนความเชื่อมั่นและความศรัทธาต่อระบบบริหารในระยะยาว และสอดคล้องกับ Cohen and Uphoff (1977) ได้กล่าวว่าในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วยไม่ควรเป็นเพียงการสรุปผลตอนท้าย แต่ต้องเป็นการตรวจสอบและวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการที่บุคลากรขาดระบบติดตามผลทำให้พวกเขาไม่เห็นว่สิ่งทีประเมินไปนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างไร เมื่อขาดความชัดเจนและการต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมจึงกลายเป็นเพียงภาระงานเอกสารมากกว่าจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีมีดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส มีเป้าหมายชัดเจน เปิดโอกาสทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ใช้เวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสม และให้ความสำคัญกับบทบาทและศักยภาพของบุคคล ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการตัดสินใจที่มีคุณภาพสำหรับโรงเรียน โดยภาพรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกุล การควรคิด (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้าน เหตุผลที่ทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ความรู้และความเข้าใจของชุมชน ชุมชนได้รับความรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา เนื่องจากมีตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาและมีโอกาสร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเป็นประจำ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมส่งผลให้เกิดความใกล้ชิดและความร่วมมือลักษณะของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับโรงเรียนอยู่แล้วผู้ตอบแบบสอบถามหลายคนเป็นผู้นำหรือแกนนำในสังคมชนบท มีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษานโยบายผลักดันการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดกระแสการตระหนักรู้และการเข้ามามีบทบาทของชุมชนมากขึ้น ความต้องการของชุมชน

ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ต้องการให้โรงเรียนได้รับการยอมรับและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาควรยึดหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเน้นความโปร่งใส เหตุผลที่ชัดเจน การมีเป้าหมายร่วมกัน การจัดระบบแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ และการเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายมีบทบาทอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยทำให้โรงเรียนสามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว รอบคอบ โดยภาพรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดอภิสิทธิ์ธีรพล โย (เล็กภิญโญ) (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดและพัฒนานโยบายด้านการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรของตนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทางด้านจิตใจไปพร้อมกับการพัฒนาทางด้านการศึกษาให้เจริญเคียงคู่กันไปเพราะถือว่าดีมีสาระน่าสนใจต่อการเรียนรู้ ดังนั้นควรจัดนโยบายส่งเสริมเพื่อที่จะได้ทำให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนได้มีทักษะในการปฏิบัติตนอย่างชัดเจนขึ้นซึ่งคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์และส่งผลดีมาต่อการพัฒนาและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สามารถนำไปปรับใช้เข้ากับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีในการบริหารชีวิตบริหารตนและบริหารงานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส เหตุผลชัดเจน เป้าหมายร่วมกัน ระบบจัดการมีประสิทธิภาพและบทบาททุกฝ่ายเหมาะสม ซึ่งช่วยให้โรงเรียนแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว รอบคอบ โดยภาพรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดอภิสิทธิ์ธีรพล โย (เล็กภิญโญ) (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดและพัฒนานโยบาย ด้านการบริหารตามหลักอรรถกถา และด้านการบริหารตามหลักอรรถกถา ให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป เพื่อเป็นข้อสังเกตในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยกำหนดแผนพัฒนานโยบายที่เน้นให้ยึดถือและปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านอัมมัญญา อรรถกถา และด้านการบริหารตามหลักกัลยาณุตตา เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส มีเป้าหมายชัดเจน ครูและบุคลากรมีบทบาทอย่างแท้จริง กำหนดกรอบและเวลาอย่างเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พิมญชุ์ สุภายอง (2563) พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่าด้านการบริหารวิชาการได้มีการจัดทำแผนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษามีการจัดประชุมทุกภาคเรียน มีส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรท้องถิ่นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการแก้ไขหลักสูตรการเรียนซ่อมเสริม มีการสร้างช่องทางการสื่อสารมีการมอบหมายงานให้นักเรียน มีการสร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองในการรับรู้พฤติกรรมนักเรียน มีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ด้านงบประมาณมีการจัดทำแผนระดมเงินทุนและการประชาสัมพันธ์มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชน มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุน มีการติดตามประเมินผลร่วมกันและด้านการบริหารงานทั่วไปได้มีการจัดทำแผนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางต่างๆ มีการประเมินความพึงพอใจ มีการจัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูมีการนิเทศติดตามและมีการสื่อสารกับผู้ปกครอง

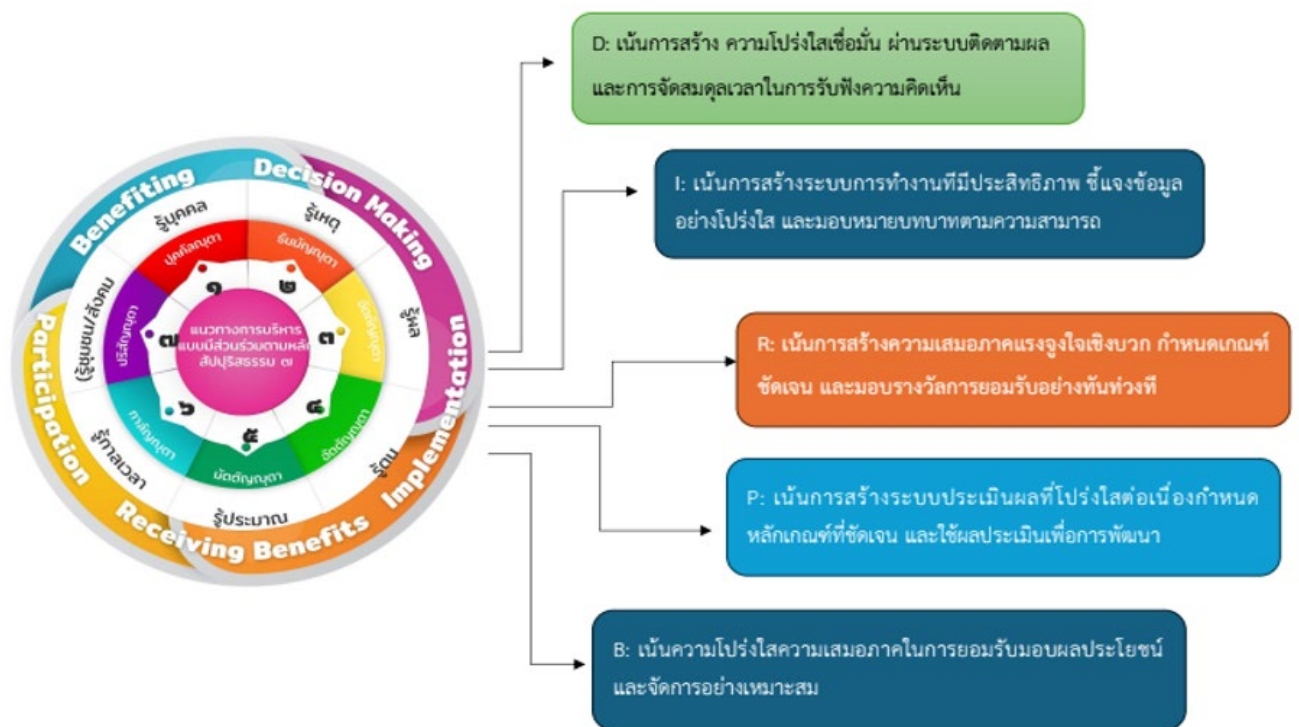
2.5 ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์จากการจัดการศึกษาของโรงเรียน แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมรับประโยชน์ตามสัปปุริสธรรม 7 เน้นความโปร่งใส ความเสมอภาค การสร้างแรงจูงใจและการให้

คุณค่ากับทุกบุคคลซึ่งช่วยสร้างความภูมิใจ การยอมรับและความผูกพันของบุคลากรโดยภาพรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ (2558) พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหาร ได้แก่ ผู้บริหาร ควรประมาณขีดความสามารถขององค์กรให้ได้ว่าศักยภาพของบุคลากรในองค์กรมีกำลังแค่ไหนในการจะทำกิจกรรมหรือโครงการสักอย่างหนึ่ง ผู้บริหารควรรู้จักประมาณตน ควรจะนำงบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้ไปใช้อย่างเหมาะสมผู้บริหารควรพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร การบริหารงบประมาณหรือการขยายกิจการและผู้บริหารไม่ควรใช้งบประมาณผิดวัตถุประสงค์เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณครบทุกด้าน

3. ผลการเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการมุ่งเน้นการบูรณาการหลักธรรมเข้าสู่กระบวนการทำงาน ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน เน้นสร้างความโปร่งใสผ่านระบบติดตามผล (ธัมมัญญูตา) จัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพ (อัทธัญญูตา) และมอบหมายบทบาทตามความสามารถ (ปุคคลัญญูตา) ด้านการรับผลประโยชน์ เน้นความเสมอภาคและใช้ความภาคภูมิใจเป็นแรงจูงใจเชิงบวก (อิตตัญญูตา) ด้านการประเมินผล เน้นระบบที่โปร่งใสอย่างต่อเนื่อง (มัตตัญญูตา) เพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และด้านการรับประโยชน์จากการจัดการศึกษา เน้นการยอมรับในคุณค่าของบุคคล (ปริสสัญญูตา) และการบริหารเวลาอย่างสมดุล (กาลัญญูตา) เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของชนากร ศาสตร์สกุล, บุญเชิด ชำนิศาสตร์ และพระมหาภาณุวัฒน์ ฐิตวาทโน (2567) ที่พบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา จะส่งผลต่อการบริหารการศึกษา และการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ธัมมัญญูตา (รู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผล) 2) อัทธัญญูตา (รู้จักผลที่เกิดขึ้น) 3) อิตตัญญูตา (รู้จักตนเอง) 4) มัตตัญญูตา (รู้จักพอประมาณ) 5) กาลัญญูตา (รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม) 6) ปริสสัญญูตา (รู้จักวิเคราะห์ชุมชน) และ 7) ปุคคลัญญูตา (รู้จักวิเคราะห์บุคคล)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย DIRPB

องค์ความรู้จากการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่า

การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ควรเน้นการเปลี่ยนจากเจตนาที่ดีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการสำคัญ คือ ความโปร่งใสและระบบรองรับ (ธัมมัญญา) ต้องมีระบบหรือขั้นตอนที่ชัดเจนในการรับฟัง การนำไปใช้ และการสะท้อนผลการดำเนินงานในทุกด้าน การมุ่งเน้นผลลัพธ์ (อรรถัญญา) การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายสูงสุดคือคุณภาพของผู้เรียนการสร้างเชื่อมั่น (อรรถัญญา/บุคคลัญญา) ผู้บริหารต้องเปิดใจยอมรับข้อเสนอแนะและให้ความสำคัญกับศักยภาพและคุณค่าของบุคลากรทุกคน ความสมดุลและประสิทธิภาพ (มัตตัญญา/กาลัญญา) บริหารจัดการเวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมไม่ล่าช้าหรือซับซ้อนเกินไป

D: Decision Making คือ เน้นการสร้าง ความโปร่งใสเชื่อมั่น ผ่านระบบติดตามผล และการจัดสมดุลเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

I: Implementation คือ เน้นการสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ชี้แจงข้อมูลอย่างโปร่งใส และมอบหมายบทบาทตามความสามารถ

R: Receiving Benefits คือ เน้นการสร้าง ความสะดวกสบายแรงจูงใจเชิงบวก กำหนดเกณฑ์ชัดเจน และมอบรางวัลการยอมรับอย่างทั่วถึง

P: Participation in Evaluation คือ เน้นการสร้าง ระบบประเมินผลที่โปร่งใสต่อเนื่องกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และใช้ผลประเมินเพื่อการพัฒนา

B: Benefiting from School's Educational Management คือ เน้นความโปร่งใสความเสมอภาคในการยอมรับมอบผลประโยชน์ และจัดการอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมอย่างรอบด้านเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครองและนักเรียน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารตั้งแต่การวางแผน ดำเนินงาน การติดตามประเมินผลและการรับประโยชน์ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (รู้เหตุและผล) เพื่อให้การตัดสินใจมีเหตุผลและตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษา เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมของผู้บริหารและบุคลากร)
 - 1.2 ส่งเสริมการบริหารงานที่เน้น กาลัญญูตา มัตตัญญูตา อัตตัญญูตา (รู้กาลเวลา รู้ประมาณ และรู้ตน) เพื่อให้บุคลากรมีความรับผิดชอบ รู้จักวางแผนใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างพอเพียง เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานร่วมกัน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและภาคีเครือข่าย
 - 1.3 ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยึดหลัก ปริสัญญูตา บุคคลัญญูตา (รู้ชุมชน สังคม) (รู้บุคคล) เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดความร่วมมือร่วมใจ สนับสนุนศักยภาพของบุคลากรได้ตรงกับความสามารถ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ต่อสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายและแผนการบริหารที่บูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การใช้ธัมมัญญูตา (รู้เหตุ) และอัตตัญญูตา (รู้ผล) ในการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
 - 2.2 ต่อผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ พร้อมใช้หลัก ปริสัญญูตา (รู้ชุมชน สังคม) และ มัตตัญญูตา (รู้ประมาณ) เพื่อสร้างความเข้าใจ ความยุติธรรมและลดความขัดแย้งในองค์กร
 - 2.3 ต่อหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 ผ่านการอบรม สัมมนาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบการบริหารที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กอบกฤษ การควรคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฑามาศ ผดุงผล. (2565). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วารสารวิชาการครูศาสตร์สวนสุนันทา, 6(1), 45.
- ชนากร ศาสตร์สกุล, บุญเชิด ขำนิศาตร์ และพระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน. (2567). รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักสัปปริสธรรม 7 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ. วารสารครูศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11(2), 77-93.

- ทัศนาลี ทองจันทร์ และวิชาญ เจริญวิไลรัตน์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 7(1), 2564.
- พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภาบุตร. (2561). แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือธิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดอภิสิทธิ์ธีรปัญญา (เล็กปัญญา). (2560). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ. (2558). การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- พิมพ์พิมณูช สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุรัชย์ คำดีราช. (2565). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลโดยใช้หลักพุทธธรรมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Cohen, J. M. and T. N. (1977). Uphoff. Rural development participation: concept and measures for project design implementation and evaluation. Rural development committee center for international studies, Cornell University.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970) Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(30), 607-610.